

A madarász Keve

Vannak emberek, akik emlékezetünkben mély nyomokat hagynak. Ilyen egyéniség volt az elmúlt évtizedek ornitológusainak legnagyobbja, Keve András.

A budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett 1927-ben, és annak ellenére, hogy egész lelki alkatát nem a jogokért való harc, hanem a jóindulat és a jóhiszeműség jellemezte, szülei kívánságára először mégis a jogi egyetemet végezte el (1932-ben avatták jogi doktorrá). Olthatatlan természetszeretete és a természettudományok iránti érdeklődése azonban utat tört magának.

1932-ben újból beiratkozott az egyetemre és 1935-ben másodikban geológia-öslénytan-állattan tárgykörök-ből doktorált.

Égész életén át – kisebb megszakításokkal – a Madártani Intézetben dolgozott. Már 1930-tól

az intézetet „rendes megfigyelője” oklevelet nyerte el, ami a madártan iránt érdeklődők körében akkoriban nagy rangot jelentett! Kezddőként őt is azzal az „összetömött” madárral ijesztette meg Vasvári Miklós – akit mindvégig tanítómesterének tekintett –, mint engem is néhány évvel később. Herman Ottó ugyanis tréfás kedvében egy gerle testéhez egy szarka fejét és farkát illesztette kítöméskor, és ezt tette a kezdő orra alá: kérem, határozza meg, milyen madárfaj ez? Ezt a tréfát Vasvári Miklós ornitológus egészen a haláláig sokszor megismételte.

Keve András a Madártani Intézet könyvtárának volt a lelke, annak 1944-ben bekövetkezett teljes pusztulásáig. A háborút követően teljesen új könyvtárat alapított, amely mindmáig a madártani irodalom alapvető forrása hazánkban.

Tudományos pályáján kisebb kitérőket jelentett az, hogy 1941-ben a Tihanyi Biológiai Intézetben dolgozott, 1942-ben pedig a bécsi Természettudományi Múzeumban Almásy György Ázsia-utazó madárgyűjteményét rendezte. Dudich Endre egyetemi tanár ajánlására 1946-ban a Pázmány Péter Tudományegyetem

Találkozás Konrad Lorenzzel

men egyetemi magántanárrá habilitálták. Ekkortól kezdve négy éven át Madártan címen egyetemi előadásokat tartott. Ekkor kerültem vele – mint előadásainak rendszeres hallgatója – szorosabb kapcsolatba. Ő ugyanis nem csak „tantermi” előadásokat tartott, hanem a hallgatókkal rendszeresen kijárt a természetbe, ahová magam is, amikor csak tettem, vele tartottam. Közben nem csak a madarakat figyelhettük meg, hanem hangjukat is megismertük mellette.

A madárfelismerés magas iskolája a ragadozó madarak nagy távolságból való meghatározása. A terepen többször kerültünk ezzel a feladattal szembe. Egy ilyen kirándulás alkalmával Keve András megszólalt: „Csak azért izgulok, nehogy egy törpesas repüljön el előttünk, mert azt még közelről sem ismerném meg...”. Amikor egy szakember és oktató saját szakterületén elismeri, hogy egy kis részletet maga sem tud, az az erkölcsiség legmagasabb szintje. Ilyen volt az ő igazi egyénisége!

Tudományos pályafutásomra is nagy hatással volt Keve András. Egyszer elpanaszoltam neki, hogy a madarak, a gerincesek (főleg az emlősök)

és az öslénytan is egyaránt érdekelnek, de e szakterületek közül nem tudok választani. A budapesti Természettudományi Múzeum öslénytárában volt reményem akkor preparátorként elhelyezkedni, így Keve András rábeszélte arra, hogy foglalkozzam a bolygónkról kihalt madarakkal. Szerinte ezen a területen szinte végtelenek a lehetőségek. Igaza lett.

Keve egyes szűkebb tájegységek (a Bakony, a Balaton, a Duna) madárvilágának feldolgozása mellett az apró, szinte észrevehetetlen faji különbségek vizsgálatával foglalkozott leginkább. Heteket-hónapokat töltött el azzal, hogy ezeket az eltéréseket kimutassa. Tudományos tevékenysége annyira szerteágazó volt, hogy röviden összefoglalni szinte lehetetlen. Ötszázharminc madártani tárgyú írása a madártan szinte minden szakterületére kiterjed. Madárvédelmi kérdésekkel is behatóan foglalkozott, s e téren nagy hasznát vette jogi ismereteinek.

Az 1974-ben alakult Magyar Madártani Egyesület alapító, majd örökös tagja lett, és kimagasló madárvédelmi tevékenységéért 1977-ben Pro Natura, 1984-ben pedig Petényi Salamon János Emlékérmel kapott.

Már az 1930-as és 1940-es években részt vett külföldi madártani és madárvédelmi konferenciákon. Járt Olaszországban, Angliában, Németországban, a Szovjetunióban, Csehszlovákiában és Romániában. Nem csak kimagasló szakmai ismeretei, hanem rendkívüli nyelvtudása is alkalmassá tette a nemzetközi szereplésre.

Keve András 1953-ban ugyan megvédés nélkül megkapta a biológiai tudomány kandidátusa címet, de a hazai tudomány irányító testületének mulasztása, hogy a tudomány doktora fokozatot nem vehette át, holott az ehhez szükséges disszertációját elkészítette.

Mindig hangsúlyozta, hogy a madártan ma sem elavult tudomány, számos részterületén napjainkban is nagyok a lehetőségek. Személyes beszélgetéseink során megmutatkozott rendkívüli érdeklődése a madarak ősei iránt. Az ősmadártant, a paleoornitológiát nagyra becsülte.

Keve András ajtaja az érdeklődő kezdőtől a kimagasló tudású szakemberig mindenki számára nyitva állt. Tanácsaira, segítségére mindig lehetett számítani. A háború után újrainduló BÚVÁR szerkesztőbizottságának haláláig tagja volt.

DR. JÁNOSSY DÉNES

JELES PONTOK A TÉRKÉPEN

A Nadapi Ősjegy

Magyarország közkedvelt idegenforgalmi területe a 26 négyzetkilométer nagyságú Velencei-tó. Északi partján magasodik az északkelet-délnyugati irányú Velencei-hegység. Lankás lejtői és legmagasabb pontja, a 351 méter magas Meleg-hegy láttán nem is sejtji a látogató, hogy itt bukkant felszínre hazánk földtörténetének a legidősebb kőzete, a gránit. Minthogy e hegység kőzeteit évmilliók óta csak a felszint pusztító erők formálták, és ritkák a kéregmozgások is, a térképé-

szek e helyütt jelölték ki 1888-ban azt a pontot – az alappontot vagy ősjegyét –, amelytől hazánk területének a magassági pontjait mérik. Tengerszint feletti magasságát – ez 173,83 méter – a triezsti tengerből 0 méteréhez viszonyították.

Nagy-Magyarországon egyébként hét magassági alappontot jelöltek ki annak idején – közülük csak a nadapi található hazánk jelenlegi területén. Időközben kiderült azonban, hogy valamelyest a Velencei-hegység is mozog, ezért az ország területén több helyütt is kijelöltek újabb magassági pontokat. Sőt, a 0 pontnak nem a triezsti tengerszintet tekintjük már, hanem a Kronstadti-öbölét.

Nadap község 1760-as években épített templomában keresztelték meg Vörösmarty Mihályt. A költőről elnevezett kilátóról szép panoráma nyílik a Velencei-tóra.

VARGA E. TAMÁS